

Rõhutute Hääl

Tallinna Ametiühisuste Kesknõukogu Häälekandja.

Tellimise hind:
40 marka kuus
Üksik nr. 5 m.

Jumub kaks korda nädalas
" (igal kesknädalal ja laupäeval.) "

Toimet. ja talit.:
Tööliste majas,
S. Karja tän. 18.

Nr. 13.

22. jaanuaril 1921.

Nr. 13.

Ristisõda töörahva vastu. — Kolmanda Internatsionaali terwitus Kommunistlikele töölisterühmale. — Clemenceau võib, miks Päts ei või? — Bildite Riigikogu koosolekust 18. jaan. s. a. — Meie seisukoht. — Eesti Wabariigi tunnistamine. — Demokraatia lametamas. — Uulitsale — Amsterdami ja Moskva. — „Mürg plekk“. — Meie tungimine peale — Tööliste etuft. — Teadaanded ja kuulutused

Ristisõda töörahva vastu.

Ühelegi tööliisele ei tulnud see ootamata, et turnajate ja rõhujate esituskogu — riigikogu sõja seaduse kaotamise ja amnestia ettepanekud tagasi lükkab. Nagu me juba eelmises „Rõhutute Hääl“ numbris toonitasime, seisab töörahval waewarikas võitlus sõjaseaduse vastu ja amnestia eest alles ees. Nende tagasilükatud ettepanekutega on sellele võitlusele alles eejimene „parlamentlik“ tõuge antud.

Kodanlus ei taha oma ohwrid oma kiskjakiinte wahelt lasta. Kodanlus ei taha tapakirweft kõrwale panna. Töölisteklask peab teda selleks fundima.

Sultunud otskohesufega ütles R. Einbund seesama end. iseminister Einbund, kes augustikuu streigi alla surus, 61 wälja saatis ja Burriilt riigivalitsufemise tarkust õppis, — et sõjaseadust ei saa ära kaotada niikaua, kui weel rahwakihtisid on, kes jõuga tahawad riigiforda kufutada. See oli ainus kodanlise deputaadi kõne sõjaseaduse kaotamise vastu, mis mitte filmakirjalik ei olund. Einbundi juu läbi ütles terve Eesti kodanlus, et ta ainult sõjaseaduse abil, ainult sõjariistuse wägivali teel „rahwawalitsust“ teostada võib.

Ja see ei ole kellegille uudis. Einbundi waimline isa — Jaan Tõnisson hüüdis omal ajal peaministrina mitte wäheha otskohesufega, et — näidatagu temale, kuidas mõeldaw on riigi walitsufemine ilma sõjaseaduseta!

Sellepärast olid herrade Jüri Uluotsa ja Anton Palwadre wägipulga wedamised selle üle, kas sõjaseadus „seaduslikult“ edasi kestab või mitte, — hullusti häbemata filmamoonutus.

Kolmanda Internatsionali terwitus Kommunistlikele Töölisterühmale.

Kommunistline töölisterühm sai 19. jaan. s. a. järgmise terwituse:

Kommunistlike Internatsionale täidesaatew komitee terwitab Eesti Rewolutsionilisi töölisi ja Kommunistlik töölisterühma.

Kommunistlike liikumine on juure moraalilise wõidu saanud niisugusel maal, kus walge terrori abiga kodanline kildkond walitseb mida ka kollased sotsial-demokraadid toetawad.

Kommunistliku Internatsionale täidesaatew komitee.

Seadused tegutsewad kodanluse huwides, aga mitte kodanlus seaduste huwides. Uluotsale oli see terwitatud, et sotsid sõjaseaduse küsimuseft tegid põhiseaduse tähe kallal närimise ja kõrwale puiklefid sõjaseadust hindamist kui turnajateklaski werist wägivalda töölistleklaski kallal. Sotsidel on kõik põhjusjed põhiseaduse tähe kallal närida, seft sellega nad warjavad, et nende hambad on werijjed tööliste puremisest sõjaseaduse purihambaga, mis nende eneste tehtud on. A. Kei ei wõi ütelda, et sõjaseadus on waja kaotada, kuna see töörahwa kugistamist ja kaugitamist tähendab, seft — see pandi maksma Pätsi ja Kei walitsuse poolt ja nende Soome lihunikfude abil, keda Kei Mannerheimilt kauplemas käis. Ja wõllameister seletab nüüd, et kaal olewat waja maha wõtta, seft selle olemasolu ei wastawat enam — seadusele.

Sedasama oma kindlat tahtmist — ristisõda töörahwa vastu jatkata — awaldas turnajate-

fogu 18. jaanuari koosolek ka selle naeruga, millega ta kommunistlike töölise rühma ettepaneku vastu võttis, et see fogu mandaat-komisjonid ettepaneku — riigifogu valimisi kinnitada — tagasi lükkaks ja valimised tähtsaks tunnistas. Kodanlised lehed tegid selle ettepaneku puhul rumalama näo ette kui see neil täpradel loomuskult ou ja pomisefid midagi sellest, et kommunistid filmatirjaliselt demokraatiat kaitsesid.

Kommunistid ei saa seda kaitsa, mida olemas ei ole. Sm. Mikko kõne, mis põhijoontes selgeid vahetordi iseloomustas, millede riigifogu valimised sündisid, oli piitsahoop näkku töögidele diktatuuri huntidele demokraatia lambanahas.

See kõne ütles: kurnajate demokraatia ei ole demokraatia.

See ettepanek ütles: tunnistage, et säjaseadusliku terrori all ja kapitali võimu koiditutes tehtud valimised on rahva tahtmise vaba avaldus.

Ja kurnajatefogu tunnistas just seda, kui ta ühelmeel le kommunistlike rühma ettepaneku tagasi lükkas (ainult paar iheiseivat sotsialisti hääletasid poolt).

Nüüd on meil riigifogu ametlik arvamine teada, mis värgid demokraatia instrumentide hulka kuuluvad: võllas, täak, unustur, türm, okastraat ja sojatohus.

Riisijõjas töörahva vastu lähuvad sotsid kodanlike rühmadega käsikäes nagu afutarvas koguski. Ka komisjonide valimistel tuli see avalikuts. Kodanlusele on kõik põhjused, et töörahva eest saladuse tiheda liinuga kaetud oleks, kuidas riigikaitsekomisjon töörahvast „kaitses“ ja väliskomisjon iheiseivust ja rippumatust liitriitide warna ripputab. Kodanlus oleks aga kurnajatefogu ka ilma sotsideta sellega toime saanud, et iheiseivate sotsialistide kandidaatide maha hääletada, sest puht kodanlikes rühmades on 66 täiswerd purshuid. Selles mõttes oli see sotside poolt puhas meeleanaldušline hääletamine. Nad kriipjutasid sellega alla, et nad kodanluse saladiplomaatiat ja säjasepitusi töörahva vastu ka edasi toetavad nagu täninigi. See tuli avalikuts mitte ainult sotside hääletamisel iheiseivate kandidaatide vastu, vaid ka kodanlike rühmade hääletamisel sotsialdemokraatlike kandidaatide poolt riigikaitse ja väliskomisjoni valimistel. Tsaari duumas ei lastnud „metsharjad“ isegi Mikjutovi riigikaitsekomisjoni mitte. Cesti kurnajatefogu aga käsid sotsialdemokraadid riigikaitsekomisjoni „tasvalatnuud jäärade“ häältega kommunistide ja iheiseivate hääle vastu!

See on sotside blokk kodanlusega. Ja piit ei ole „Sotsialdemokraadi“ jultunud häbematusel, kui see leht iriseb, et kommunistlike, iheiseivate

sotsialistide ja sotside rühmad peaksid „ühise väerinna“ tegema riigifogu kodanlike enamuse vastu.

See sotside blokk kodanlusega läks kurnajatefogu 18. jaanuari koosolekul nii kaugele, et sotsid aitasid maha hääletada kommunistlike rühma arupärimist järjeformalise lokauti asjas, mis valikus Autogaraashi, Karawani ja Sõjariistade töötoja töölise tallal korda saatmas on. Kuidas võikski sotsidelt oodata, et nad tühja viiesaja sotside pärast, keda ühes naiste ja lastega uulitsale külna ja nälja kätte visatakse, — oma sõprusvahetordi kodanlusega rikkuma hatavad, kui nad seda sõprust isegi terve tööliseklassi pärast kunagi ei ole tumestada tahtnud; Kõlgiige siis, töölised, ja toite endid sotside kiituse kõnebest, mis nad „maailma kõige demokraatlikemale“ põhiseadusele pühitsevad, kus inimese väärilise ülespidamise õigus ka töötamise õigust tähendavat!

Kodanlus on terwes liinis korraldatud ridadena oma riigifoguga töörahva vastu maršimas, „wabadušristi“ rüütlitega eesotsas.

Wõitlusele, töölised!

Kodanluse diktatuuri vastu, töörahva diktatuuri eest!

Clemenceau wõib, miks Päts ei wõi.

Tõberakonna „Waba Maa“ oli enne Pätsi 18 punkti awaldamist mures, miks Clemenceau Prantjuse parlamentis wõib kodanlike erakondi ühendada luues neist tugevat wastaarinda tööliseklassi wastupaneku murdmiseks miks niisamajugust kodanlike blokki wõib luua Inglise ülem- ja alamkodeses Lloyd George, see kõrse kuningate peamees ja rohwaswahelise revolutsiooni käigistaja, — ja miks Cesti Clemenceau — Päts, ei wõi kodanlike erakondi ühendada, et ühisel jõul töörahva kurnamist toimetada ja töölise „mässulise“ liikumist weriselt maha suruda.

Kahtlus selle üle, miks Päts ei wõi, on muutunud kindlaks usuts, et Päts wõib ja Päts tahab Cesti kodukaswanud kodanluse ülemjuhatajaks saada. „Põllumehe“ Pätsi kinnine raamat on korraga awatud ja lehekülj sellest raamatust jutustab kurnajate ammu igastetud soomist Pätsi jälle näha Cesti riigimehena.“ Sgähel, kes töölise higist ja waewast elab, on ainukene soom — Päts.

Päts on see warjaag, kes Cesti kodanluse lokku wajuwat riiki peastima peab. Ta peastab. Ilmub kurnajate manifest eraomandusest, maa-seadusest.

Waatööline, unusta himustamast „oma maalapiteest“, ja oled waene, sul pole wõimalit eraomandust muretseda, ja pead wõitlusest astuma kurnajaga

Päüdsid fotsid siitamaani maaseaduse paha mõju sellega seletada, et kohtade peal olid paha ametitub, kes waeleid inimesi lageba taewa alla töstsid ja rikkad wärskelt möödetud taludesse, siis on nüüd ka sellel fotside argumendil jalad alt löödud.

Päti teine ihuleht — Päewaleht, kirjutas juba enne 18 punkti ilmumist ettemalmistawalt, et maaseadus olewat oma poliitilise otstarbe täitnud ja sellepärast ei wõiwat see sugugi ühise kodanlise bloki loomise komisitamiswiiks saada, kui maaseadust põllumajanduslise huwide seisuhalt teostama hakkatakse.

Muutise walituse peaminister Päts, kes kord pühalikult töötas kõigile maad anda, kes kurnajate wabadusõjast osa wõtawad, seletab, kui tulewane riigiwanem, ilma punastamata, et tema see oli, kes „poliitilisel otstarbel“ töblisteklassi tegelasi Rahumäe liiwa kungastesse saatis ja teisi werisesse sõjamõllu, et kodanlusele kurnamisabinõude puutumatuks kindlustada.

Cesti töblisteklassi teab, et peaminister Päts kogu oma tegeruuse ajal wähe rääkis, kuid jeda werijem oli ta waitne kõne.

Kui Cesti riigiwanema kandidaat nüüd pita waifimise järele jälle juu awas, siis mitte selleks et kinnitada: nüüd ei kulu minu juust enam sõnu, mille „poliitiline otstarbe“ homme puhastastu huwi on. Sind ajab küll fulgi, kuid ei muuda laulu.

See kurnajate kiht, keda Päts esitab ja keda Cesti kodanlus omale ülenjuhatajaks kutsub, on alati järjekindlalt töbliste kurnamise poole tüürinud. Graomandus, pangad, mille kaudu warasi koflu kuhjatakse, on Päti erakonna ideaal, töbliste kurnamine ta eesmärk ja revolutsioonilise liikumise mahajurumise ta lähem ülesanne. Sga abinõu, mis kurnamise ideaalile lähemale wiib, on lubatud, ja otstarbekohane.

Päti 18 punkti määravad 10 maaseaduse ära. Kuid — ega Päts siiski „kõige demokraatlisema põhiseaduse“ wastu ei lähe. Pole lootagi, fotsid ostitwad asjata punkti ja paragrahwi, kuidas, wõiks oma sohilapse — maaseaduse elu päästa rahwahäälendamise läbi. Kuid wõta näpuft. Ei saa ega leia ühtegi põhjust rahwahäälendamiseks, sest ka maaliitlane Päts „tunnistab“ maaseadust, mida Jaan Tõnisson armetuks pilteks nimetas. Kuid selle peale waatamata, et Jaan Tõnisson küll maaseadust pillas, lubab Päts ijegi teda „teostada“, tegelikult aga tähendab see maaseaduse elawalt mahamatmist. See on kodanluse edusamm „demokraatlise põhiseaduse“ toetusel. Kuid Päts lubab rohkemgi.

Ta lubab suuremeeliselt seaduslise korra maksma panna ja klasside wahelisi wihawaenu wähenada. Sijegi fotsid on selle juures nõnda häbemata, et nad muigawad selle peale ja julgewad tahelda, kas see itka tõesti võimalik on, sest kui klassiwahelisi waenu kaotada, siis

peab neid, kes waenulised (siin on fotsid töblisteklassi mõelnud) majanduslikelt paremale järjele tõstma, aga „käsides ja feelates“ ei wõiwat jeda korda saata.

Mii fotsid. Teie joowite, et Päts peaks töblisteklassile juupäralise tüki kätte wiskama, las siis näljased töblised näriwad ja kodurahu walitseh majas. Kas umbes nii, nagu teie „wanem revolutsioonäär“ Mihkel Martna oma sõidukuluft nõuab, et siis „rahule“ jääda, wõi nagu Nikolai Kõstner rahule jäi, kui ta oma kaubamaja Cesti wabarüügi ehitusel kuttuwaift naelsterlingiteft walmis löi.

Töblisteklassi ei tarwita Päti armust antawaid palufo, ei ihta ta jeda kodurahu, mida teie, fotsid, olete püüdnud, häwitades töblisteklassi tegelaste elu, et aga oma eesmärki kätte saada. Teie ei jõudnud sellele eesmärgile. Sinna tüürib Päts ühes oma raswaste hüünebega, nende fabas jõrgiwad ka M. Kõstner ja „konfessionäär“ Martna. Cesti kodanlus on töblisteklassile wäljakutse wifanud, ta wõiab selle wastu ja astub wõitlusesse.

Kui Päts wõib kodanlust ühendada wõitluseks töbliste wastu, nagu Prantjusmaal Clemenceau, siis wõitleb Cesti töblisteklass Kolumanda Internatsionaali lipu all Päti wastu, nagu Prantjuse proletariaatki. — s.

Pildike Riigikogu koosolekust 18-mal jaanuaril s. a.

Juba päewakorra kinnitamisel oli märgata et kolmas riigikogu koosolek saab esimeseks kus tats wastas rinda üks-teise wastu pörtawad. Kommunistiline Töblisterühm oli huwitatud et sõjaseaduse äralõppetamise küsimus kõige esimiseks päewakorra punktis saaks wõetud, sest on ju laialistele hulladele palju tähtsam nende turjalt sõjafantistliku ära wõimine, kui mõned 3-ma järgu seadused mis riigikogu juhatusel poolt päewakorda oli wõetud.

Sellepärast esines Kommunistilise töblisterühma jaadik J. Allikso. Ettepanekuga et sõjaseaduse lõpetamise küsimus esimiseks, üleüldine amnestia teijeks ja ettepanek arupärimiseks Iofarii asjus kolmandaks päewakorra punktis saaks wõetud.

Kodanline enamus ühes fotsidega olid aga arwamises et rahwast juft niisugused tribu-krabu asjad rohkem huwitatavad, nagu mandaat komitee aruanne, j. n. e. sellepärast siis hääletafidi nad Kommunistilise töblisterühma ettepaneku maha, ja asusiwad siis weikeste küsimustega alates, koosolekuga peale.

Kui mandaat komitee oma aruande oli andnud, mis mõnest üksikust lauseft koos seisib, ja milles belbi et tõiki walimiste tagajärgi järele waadates, on mandaat komitee leidnud et wali-

misel korralikud on olnud, ja sellepärast Riigikogule ettepaneku teeb valimisviisi kinnitada.

Sõna võtab sms. J. Allikso (komm. töbl. rühma saadik) ja näitab ära et mandaat komitee aruanne küllalt täielik ei ole, ja et valimised mitte korralikult pole sündinud.

Elms. J. Allikso kõne.

(Mandaat komisjoni aruande kohta.)

Mandaat komisjon on otjustanud, et valimised on sündinud seaduslikul alusel. Cesti on ametlikult demokraatiline Babariit, sellepärast tuleb vaatamise alla võtta, kas valimised sündisid vastavalt demokraatlikele põhimõtetele.

Valimised sündisid sõjaseaduse all. Valitus andis määruse, et valimise koossekkuid võib pidada ilma komandanti isikralise loata. Kuid valimise ajal oli meil terror. . . (Wahelühüü: Terror, terror! See ei käi valimiste kohta) ahwardati: igauks kes punastele hääletab, saab kannutada, saab wälja saadetud jne. Riisugusel korral ei saa poliitilistest wabadusest valimistel juttu olla. Kõik rühmad wõisid Tallinnas koossekkuid pidada ja selleks Estoonia kontsertsaali tarwitada, aga meie ei saanud seda mitte. Rohutud töblised ei saanud oma häält tudagi tõsta. Teil aga olid kõik kohad ja wõimalused tarwitada: isegi kiriku kantslist tehti kihutusööb.

Tallinna trükitojad trükitwad kodanliski aja- kirju, meie hääletandjad ei taha aga keegi trükitida. (Wahelühüü: Teie teete ööb pöranda all.) Kas võib töbliste sõna ja isikuwabadusest juttu olla.

Kui korraldatud valimise koossekkule mine- wate töbliste käest priiskawate kurnajate wõimude läbi punajed lipud ära kisti, tarwitati töbliste wästu wägivalis a; peffeti neid kantslitutega ja tala- lati hobustega. Riigikogu kommunistiline töbliste rühm teeb sellepärast järgmise ettepaneku:

Riigikogu tunnistab, et Riigikogu walimised on sündinud sõjaseaduse ja kapitali surwe all, aga mitte wastawalt demokraatia põhimõttele ja otjustab seepärast walimisi ühijaks tunnistada. (Üleüldine naer.)

Arusaadaw et see kurnajate kogu ühes sot- sidega seda ettepanekut toetada ei wõinud, sest see oleks nende armija „Cedenile“ lõppuarwe annud.

Teine sellejarnane nähtus tuli ilmsiks komis- joonide walimistel. Et juhatusse poolt walijaks 7 oli wõetud. siis tarwitati seda ainult Maa- seaduse. Omawalituse ja Töblitise komisjoonide walimiste junres; kuna Riigikaitse ja Wälisas- jade komisjoonide walimistel jagajaks 14 wõeti.

See oli nüüd juba awalikuks wäljatutseks kodanlise enamuse poolt, ja peab ütlema esi- m e n e „julge“ samar töbliste esitajate wästu. Sest sellega kriipsutas kodanline enamus alla seda fakti millest kommunistid alati on seletanud: et kodanlaste lori, nagu oleks kõigil ühesugune

õigus riigivalimistel, ja walitsemisel, midagi muud ei ole, kui lori nende halasti wägitegude üle ja nii pea kui töblised Parla ment l i s e l teel oma soowi awaldamad walitusest o- fa wõtta, siis nendele seal teatud kohtadesse, kas ukseid kinni sulatasse ehk kihutasse koguni minema.

Riigikaitse komisjoni walimine 18. jaanu- aril näitas ka seda, et mitte üksnes kōrwale ei tõrju kurnajate kogu töbliste esitajaid, waid ka seda, et kodanlus neid pahempoolseid saadikuid ka wälja ostab hääletada, mis tudagi nende sßela peale on jäänud. Mii näituseks hääletati riigikaitse komisjoni ka Sseiseiwate sotfialis- tide esitaja wälja, kuna aga sotfialkōraandjate esitaja W. Rei peaaegu ühel häälel wästu wõeti.

Riigikaitse komisjoni walimine oli sellega ka tunnistuseks saanud, et sotfid oma Rei'ga ifka need „truud teenrid“ on kes kord juba „isamaad“ sellega „hädahõust“ peastfid et Soo- messe abi tooma läksid, ja et nad tarwilisel korral seda jälle wõiwad teha.

Wälisasjade komisjoni walimine paktus ka midagi „huwitawad.“ Sseiseiwad tahtfid ära katutada seda kiisast kodanluse wärawat millest juba riigikaitse komisjoni walimisel kommunistid ja ka nad ise läbi ei mahtunud, seadifiwad kandidaatiks S. Krusti, lootes et kodanlus ei ole mitte weel kõige häbematom ja sellepärast heidab ehk nende peale armu.

Kuid ka siin kukutas kurnajate kogu Sseisei- wate kandidaadi läbi, sest peale kommunistide ei toetanud neid mitte ükski rühm.

Sellesama süsteemi järele, ja sotfide muiga- tusef kukutati hiljem majanduse nõutogu wali- mistel ka Kommunistide kandidaat S. Soans läbi.

Suuremad waielust tuli koossekkul siis kui Sseiseiwate sotfialistide ja Kommunistide ette- panekud sõjaseaduse ära kaotamise asjus, harutuse alla tuliwad. Uluots, see truu põllumeeste „ise- maadleja“ astus na tüüpuslise „põllumehe-“ wälja ja katsus ihu- ja hingega seletada et riigikogu wõimuses ei seisa mitte sõjaseaduse ära- kaotamine, waid ta wõib ainult walitusest aru- pärida. Tähendab: Walitus teeb, ja riigikogu, kui sa tahad sellest midagi teada, siis saada aru- pärimine palwekirja näol ja wastawalt tempel- markidega warustatult, sellesamas stiilis nagu seda Tall. Ametiüh. Kesknõutogu peab tegema.

Selles küsimuses oli nüüd wõimalus Sseisei- watel sotfialistidel kui ka Kommunistidel selgete faktidega äranäidata et sõjaseadus muud midagi ei ole kui filp kodanluse käes mille abiga töblis- te liikumist alla surutakse.

Kuid kõigest hoolimata leidis kurnajate kogu et nendel sõjaseadust weel tarwis läheb, ja liik- kas ettepaneku tagasi. Kommunistiline töbliste- rühm efines ka sõjaseaduse ära kaotamise asjus ettepanekuga mis kōhe sõjaseaduse ära kaotamist nõudis (R. S. 12 awalbasime nende ettepane-

tute siisub, sellepärast toome siinkohal ainult meie slms. kõned küsimuses.)

Slms. J. Allikso kõne.

(Sõjaseaduse äralõpetamise asjus.)

Selmise ettepaneku harutamisel sai pikalt ja laialt sellest räägitud, kas on Riigikogul põhjuseaduse järel õigus valitsujale ettepanekuid teha, nii et ma sellest enam rääkima ei hakka. Küsimuse alla tuleb: kas põhjusi on olemas selleks, et sõjaseadus edasi kehtima peab? Sõjaajal oli teil etteäärneid olemas, nüüd aga, kus sõda lõpetud ei ole mingit põhjust kaitseseisukorra jätkamiseks. Praegu on sõjaseadus ainult teatud kildkonna huwide kaitses. Töölised ei saa praegu mingisuguseid nõudmisi avaldada, sõjaseadus avaldab selleks oma mõju, et neid türmidesse saata, niijama ka maalt välja mõista. Nii näeme siis, et töörahval ei ole mitte tarvidust sõjaseaduse järele. Ta on tafulik neile, kes töölisi terroriseerivad. Kommunistiline tööliste rühm nõuab, et sõjaseadus tingimata ära kaotataks, kui tahetakse maksmapanna ühedigusslist korda. (Päts koha pealt: kas teie Cesti riiki tunnistate?)

Arusaadav ja mitte ootamata oli ka see asjaolu et ka see ettepanek tagasi lükkatakse, ilma et pikema kõne alla oleks võetud.

Mitte parem ei olnud lugu ka kommunistilise tööliste rühma ettepanekuga üleüldise amnestia asjus poliitilistele kannatajatele.

Õhimeseks saab sõna slms. J. Allikso kes nõudis et amnestia küsimus kohe arutuse alla saaks võetud, niijama näitab ka slms. Piiskar ära, et amnestia küsimus nii tähtis on, et seda lüda ei edasi lükkata ei või.

Sots. Rahwadre näeb omale nüüd paraja aja olevat weefegamiseks, ja teeb ettepaneku et sellekohane komisioon saaks walitud; kuid selles asjas ei olnud tema peremehed (tobanlased) mitte ühes arwamises waid tegid ettepaneku amnestia küsimust üleüldisesse komisjoni materjaalina anda.

Järgmiseks tuleb harutuse alla sõjaseaduse ärakootamise asjus. Ei ole ühtegi tegewust ega kokkulepet Cesti Riigikogus nii nõrgalt kaetuna olnud, kui nimetatud arupärimine. Siin tuli huutide wahel kiskumisi, eht teise sõnaga: oli tarwis et mõlemad pooled õiguse saawad. Mitte selle üle ei peetud palju kõnesid, kas sõjaseadus ära tuleb kaotada või mitte, waid suurem osa kõnesid olid pühendatud küsimusele: kui mitme häälega arupärimist sisse wõib anda; ja seda tehti sellepärast et sõjaid palju rohkein arupärimise wormelist huwitatud olid, kui tema siisust.

Selle küsimuse eitawa otsusega oleks kobanlus sõjaidel võimaluse arupärimiseks üleüldise ära wõtnud, ja see „truu“ partei ei oleks enam wõinud töölistele ütelda et „waadake töölised meie anname arupärimise siisse“. Paremini

nägi ära et niisugune poliitika ei lähe, sest kobanlus ei ole weel niikaugele jõudnud, et ilma sõjaideta läbi saaks ja selleks tehti wahaeag, et siis võimalus oleks selle küsimuse otsustamise üle kindel kaup teha.

Peale wahaeaga oli kaitsidel teine tuju; nüüd teatas koosoleku juhataja et juhatus olla otsustanud seda küsimust päewatorda wõtta.

Sotside isamaalisi kõnesid kuuldes oli Kommunistilisel tööliste rühmal tõesti tundumus nagu oleks sõjaseaduse poolt armupalunijega tegemisi, sellepärast tuli kommunistidel selles küsimuses ka sõjaidel ütelda mida töölisklass tahab. Edna wõttawad sm. Allikso ja Soansi.

Slm. J. Allikso kõne.

Ma ei tahaks siin mitte hakata wäljamanguma sellest kobanliselt kindral-staabilt seda, mis töölistelt ära on wõetud sest see on juba päewaselge. Kuna meie ei ole tulnud mitte selleks siia, et hakata manguma neid kümneid ja tuhandeid, kes on wäljasaadetud ja tapetud jne.

Meie teame ainult seda, et töölistel ei tarwitse nõuda neid wäikseid seadusi, mis Teile siin kobanlaste lauast maha langewad, weil on tarwis selgitada neid fakte misjuguise wiisiga meie kobanlus siin töörahwa kallal on wägivalda tarmitanud. Kui siin peaminister ette tõi, et on ikegi järk-järgult sõjaseadust ära kaotatud, sõjaseaduse instituiidi ära kaotamisega, kuid ta jättis ütlemata, et seda siia nii peab mõistma „Laidoner on põllumeheks hakanud ja sellepärast wõib järeldust teha, et sõjaseadus on järk-järgult ära kaotatud.“ Meie teame ainult et senikaua kui töölised ei juuda neid oma nõudmisi läbiwõia, senikaua ei saa nad midagi. Ei ole üksti arupärimine niisugune, mis oleks wastuwõetaw töölistele, tööliste klass peab ennast koondama selleks, et siin nende samade herradele sedasama ettekirjutada, mis meile töölistele on ettekirjutatud, ja kui töölised siia saali tahmaste nägudega tulewad, nagu ennegi waid tulnud on. Siis rahwasaaditud lähewad jälle. . . (Hääled paremal pool ja keskel: Niisugust loba. . . siin pole korda sugugi, kuuldu üleüldine rahulolematust).

Slms. J. Soansi kõne.

Mina ei saanud mitte seda aru, mis Pea minister siin seletas, et sõjaseadust ainult siis ära kaotada wõib, kui sellekohane kord on loodud. Ma ei saa ka aru, mis kord on siin loomata. Kas weil ei ole pristamid, kas weil pole poliitsei, ja misjuguine peaks weil weel see rahuaeigne kord olema, mil sõjaseadust wõiks ära kaotada. Seda wõiks niitüdi teha, kui selleks tahtmist on, wõidakse: seda on selleks tarwis, et rahuaaja korda alal hoida, kuid seda ei tea, misjuguine see kord

peab olema. Arvate, et wähe on wõllasse ja wangikobadesse wiidud ja sellepärast ei ole veel aeg rahuaegset korda sisse seada. Ma nimetasin, et rahuaegsed kohtud ja politseid on kõik olemas, ja sellest aitaks juba küll ilma sõjaseaduseta. (Paremalt pool: Kas nii wähe oligi.) Pange omalt poolt juurde.

Kui Riigikogu jotside arupärimise wastu oli wõtnud, siis tegi Walwadre ettepaneku, walitsusele kümnepäewane tähtaeg määrata.

Kuid iseseiswad lööwad nüüd jotsid üle ja teewad ettepaneku, — mida ka Riigikogu wastu wõttis, — walitsusele kolmepäewane tähtaeg määrata.

Rahjattamisewääriline oli igatahes näha, et jotsid ise ei teadnud nõuda, mida „tõstokobalased“ neile andsiwad? —

Kommunistlike töölise rühma ettepanek järjekindla loanti asjus.

(Ettepanek on awaldatud „R. H.“ nr. 12.)

Peale ettepaneku ettelugemist saab sõna fms. Wanja, kes järgmiselt lühidalt kõneles:

Sms. J. Wanja kõne.

Meis ettepanekuis nimetatud töökobades lastakse töölihi lahti ilma et oleks selleks mingisugust põhjust. Meie teada ei ole seal tööpuudust olemas. Sõja ajal korjati sinna kõige paremad töölised, et riigi ülesehitamiseks tööd teha, nüüd, kus sõda lõppenud, lastakse nad lahti. Minule kui töölise esitajale wõlbi alati, et kõik peawad tööd tegema, ühed sõjaliinil, teised kodus, sest et meie riik nii wäike on, et teada ainult tööd wõib peasta. Nüüd aga lastakse töölised seal lahti ja seda lahthilastmisi ei ole põhjendub mingisuguse fattiga. Selle läbi rikutiakse aga otsetohe meie põhiseaduse § 25, mis ütleb, et iga Wabariigi kodanik peab kindlustatud olema majanduslikelt, töösaamise suhtes. Meis töökobades ei panda nüüd aga selle peale mingit rõhku.

Meil on alati wõeldud, et ühed peawad sõjaliinil ja teised wabrikutes töötama, nüüd aga ei leita enam tööd. Ka kütteainete teftkomitees lastakse 5000 töölihi lahti, niisama ka 500 töölihi Sadama tehastes, kui uskuda kodanliste lehtede teateid. Ka sinna oli koondatud sõja ajal kõige paremad wäljaõppinud töölised, sest wõlbi, et see tööd olla wäga tähtis. Mina leian, et see sihilik töölise nähjala fundimine ja sihiliselt W. põhiseaduse § 25 wastutõõtamine on, sõjaministeeriumi korraldusel. Et siin täna kõik töölise nõudmised kodanlike klassi poolt otsetohe maha hääletati, siis ei ole ma sugugi selles arwamises, et ka see ettepanek saaks wastu wõetud. Sellepärast usun ma, et ka see ettepanek saab tagasi lüüatud, nagu kõik meie teised ettepanekud. Ei ole wist jälle seadust, mille põhjal seda wõiks wastu wõtta.

Kuidas wõime meie sõjaministeeriumi tege-

must õigeks pidada, kes töölihi lahti lasteb, ilma et selleks põhjust oleks, ning selle läbi otsetohe töölihi ualgima sunnib. Teie wõite ka täna selle ettepaneku tagasi lüüata, kuid teadke, et töörahmas teeb sellest oma järelduse (Rkl. K. Wäts: Urge hirmutage, asi pole nii hirmus).

Sms. J. Miltso kõne loanti asjus.

Siin on jälle arupärimine, nagu eelmisedki oliwad, kuid tähtis on see, et teada saada, millega hakatakse põhjendama seda § rikkumist ja kas on nüüd teil ka kaitsemiseks § olemas? Siin toodi § rikkumine ette, ja nüüd tekib küsimus, millest tuli tarwidus selle rikkumise järele. See on § 25. Nüüd oleks huwitaw teada saada, misuguse § walitus selle kaitset annab, selle nõndanimetatud järt-järgult tööd ärataotamiseks. Wähest ehk on tööd tegemine sellele wäljsele Eesti riigile kahjulik ja sellepärast tuleb ka see järt-järgult ära kaotada. Portu töölisest lasti 500 lahti, sõjawaie warustuse töökobadest lastakse jälle suur hulk lahti. Wististi on riik hakanud ka tööd järt-järgult ära kaotama ja arwatawasti tuleb ka „Dwitigatel“ selle järt-järgulise kaotamise alla, kuigi ta praegu eraomandus on, aga no, ega siis ei tohi wastu hakata, peame iltla seda tegema, mis walitus on deklareerinud, et kõik järt-järgult ära kaotatakse. Kui kodanlus töölise wastu wõitleb, siis ei taheta enam seadustest rääkida. Ma panen ette, seda arupärimist päewakorda wastu wõtta.

Sellepeale teatas Rei (jots) et nende rühm mitte selle ettepaneku poolt ei saa hääletada, sest et ettepanek küllalt wormiline ei olewat . . .

Nii aitafid jälle jotsid selle töölise arupärimisi maha hääletada. Jälle samm edu poole.
P. P.

Meie Seisukont.

(Maatöölise liidu poolt ettepanud „funduslikude määruste kawa asjus“).

Telmises „Rõhutute Hääl“ uris ilmus Maatöölise Liidu juhatusel poolt wälja töötatud kawa: „funduslikud määrused põllutöölise tööaja ja palga olude kohta 1921/22. a.“ —

Kuigi meil selle kawa mõne ühtiku paragrafi kohta ütlemist oleks, kuid taktilistel põhjustel loobume sellest ja anname siin teada, et meie seda kawa toetame ja oma poole hoidjatele soowitame järgmiselt talitada:

1. segatöölise mõjuda, et töölise esitajad selle kawa karpimata wastu wõtaks ja oma nõudmisena kurnajate esitajatele ette paneks. Meie näeme selles kawas nõudmisteniiniini, mille eest maatöölistel järeleandmatalt wõidelda tuleb.

2. Karpimata wastu wõtmine ei tähenda mitte et töölise esitajad ei pea suuremate

nõudmistega esinema. Tõlliste nõudmised ei tohi olla allapoole selle kawa normidest. Ülespoole aga võitvad nad ulatada kuni nõudmiseni, et tõlliste klass terve selle töövilja omale jaoks, mis ta valmistab.

3. Teravalt kriipsutame alla, et igasugune jutt kokkuleppest furnajate esitajatega segakomisjonis on — hundijutt. Mõnes maakonnas on hallparunid oma esitajate valimistest segakomisjonidesse ära ütelnud. Mitte ainult neis maakondades vaid üle terve maa ei saa ega tohi kokkulepet olla. See on võiks praegu kus hallparunid ja mõisnikud riigikogu esinist viinud mängivad ainult poodava kokkulepe olla selle üle kuidas filmust fündsam on kaela ümber tõmmata.

4. Tõlliste esitajad jäävad segakomisjonides Maatõlliste liidu kawa juure kindlaks ja lähemad koju, et seal aruanda tõllistele ja tõlliste ühijustele oma tegudest segakomisjonis ja furnajate ahnusest ning et korraldada viia võitlust nende fünduslikude määruste kawa läbiwiimise eest.

5. Tõllised ja tõllisteühijused peavad igal pool oma esitajatekt aruannet nõudma kõige kohta mis see esitaja segakomisjonis teinud ja tegemata jättnud on.

Riigikogu kommunistiline tööliste rühm.

Eesti wabariigi tunnistamine.

„Kuid wahel ka tunda, et sul ilmas siiski ka sõpru on, ei ole päris ülearune“.

Riigivanema Ants Piip'i kutsed sõnad Eesti „de jure“ tunnistamise puhul Argentiinia poolt. („WabaMaa“ nr. 9.)

Me ei taha siin ei prohvetid ega wiimse päewa pafunad olla Eesti wabariigi tunnistamise asjas teiste riikide poolt. Meie tahame arutusele wõtta neid rahwuswahelisi eeldusi, mis Eesti wabariigile tunnistamised wõitwad tuua.

Geifiktatt tuleb rõhutada, et Eesti iseseiswuse täielikult tunnistamine Argentiinia poolt ei wõi olla tunde märkiks, et samasugune akti ka liitriikide poolt tulemas on.

Rahwasteliidu Genfi konverentsil lahus Argentiinia saatkond, kuna konverents tagasi läks Argentiinia neli ettepanekut, mis nõudsid riikide iseseiswate riikide lastmist liidu konverentsile (seega olid mõeldud riigid, kes liitus keiser Willemiga sõdisid, nagu Saffamaa, Austria, Ungari j. t.), wäike riikide lastmist konverentsile ilma hääleõiguseta (teatavasti istusid herrad

Busta ja Laidoner pealtkonnajate ruumis!), rahwasteliidu nõukogu loomist demokraatilisest walimistest teel (eht aktsionääride demokraatia, kus „wäikesed“ ilma hääleõiguseta) ja fünduslikka wahekohtuid riikide lahendamiseks, mis liidu liikmete wahel tehtiwad. Rahwasteliidu põhikirja järele loetakse liige alles kahe aasta pärast liidust wälja astunuks arwates teadaarude filmapilgust. Kuid „de facto“ hinnatakse asjaosaliste riikide poolt Argentiinia saatkonna lastmist Genfi konverentsil kui lastmist rahwasteliidust. — Põhjustes mis Argentiinia liidust eemale wiisid, on oma peajoontes neeldsamad, mis Põhja-Ameerika Ühisriikisid liitu astumast hoiarwad. Selleks põhjustes on Euroopa majaanbuslik lagunemine Ameerika ei taha Euroopa pankrotist kaasa kistud saada. Ja sellepärast on ijege Kanada, kes Englise impeeriumis kuulub, Genfi konverentsil ette pannud ühijaks tunnistada liidu põhikirja § 10-dat, mis liitu kuuluwaid riiki kohustab üks teise puutumatuks kaitsema. Argentiinia lastmine on peale selle weel samm, mis sihitud on Englise ülemwalitsuse pihta rahwasteliidus. Selle murdmiseks ongi määratud Argentiinia ettepanekud riikide wastuwõtmise asjas liitu ja liidu nõukogu „demokraatilis“ walimistest asjus. Nii peitub Argentiinia „demokraatilis“ rahwuswahelise poolitika kesta sees — see üleüldine wastolu, mis Ameerika ja Suur-Britania wahel walitseb ja eneses kannab läheda ilmasõja idusid.

Kui me nüüd küsime, kuidas seda mõista, et Argentiinia sealt kaugelt ilnamere tagant tuli Eesti Hispaaniakeeli tunnistama, — siis on eelmise põhjal wastus selge: Argentiinia tegi Lloyd George'le nimanipisu.

Nimanipud ei ole rahwuswahelises poliitikas pahad asjad, kui kolmas rahwuswaheline subjekt nimaniputajate wastolusid oma huwides ära kasutab. Kuid — esiteks, on Eesti nende subjektide hulgas weel kergema kaaluga kui kõige eeterlikum neiu, — teiseks aga on Eesti riigimehed oma armastusele truimad kui Eesti naised praegusel suure murrangu ajajärgul oma meestele.

See ei ole mitte odaw nali, kui riigivanem ise oma suuga ütleb, et „ei ole päris ülearune wahel ka tunda, et sul maailmas siiski ka sõpru on.“ Selles lauses on kolm diplomaatilist sõna: „wahel“, „siiski“ ja „päris“. Ja nendest kolmest on wiimane diplomaatilise kaalu suhtes kõige tähtsam. Kui riigivanem ootamata sõnumit saades, et tema riiki tunnistatud on riigi poolt, mis mitusadatuhat ruutkilomeeteri suur on, — ütles, et „ilearune“ on tunda, et sul „selle suure laia ilma peal“ „wahel“ „siiski“ ka sõpru on, — siis oleks see wiisaku-

feta selle „suure erapooletu“ riigi vastu. Ja viijafalt lausutakse siis: „ei ole päris ülearune“. Kuid siit järgneb loogikaliselt, et see „sõprus“ osalt ülearune on. Mis juhtes??

Inglismaa niinaniputaja äkki meid — Inglise käsnalust riiki tunnistamas! Sellest võib ju Inglismaal tekkida küsimus, kas me iseiseisvuseks üleüldse kunagi küpsiks valimine! Ja herra riigivanem lausub magushapult: Wahel ei ole niisugune sõprus niiski päris ülearune... Mäherdune kurbatooniline etteheide „meie“ igavestele „sõpradele“ ja „trudele“ ning „wägewatele“, „liitlastele“! Mäherdune libedus kostab läbi selle kurblikkuse! „Wahel“ „niiski“ on sõpru! Ja ükski Eesti ajaleht ei teerwitanud seda sõprust.

Miks ei tunnista liitriigid kord juba Eesti iseiseisvust? Selle kohta lausub ametlik õpetus, et liitriigid ei tahtwat Wenemaa tiiteldamist, sest et Wene walged seda tiiteldamist ei taha. On tõsi, et Wene walged piiririikide iseiseisvusest midagi teada ei taha ja — niisõrd kui liitriigid Wene walgete kui Wenemaa seadusepäraste peremehe peale waatavad, sellega tulewikus asja ajada tuleb, samawõrra on liitriigid Wenemaa tiiteldamise vastu. Aga ka ainult samawõrra ja mitte rohkem ei olene see Wene walgete iudest. Kuid ametlik õpetus, mis Eestis ses juhtes walitseb, ei taha tegemist teha selle tööasjaga, et peale liitriikide veel olemas on liitriikide poolt ära mõidetud Keht-Euroopa — Saksamaaga eesotjas!

Mitte ainult see ei ole tänini liitriikide hoidnud Eesti ja Läti iseiseisvust tunnistamast, et liitriigid oma wahetordi Wene walgetega rikkuda ei taha. Liitriigid kardawad Baltimaa iseiseiswate riikide langemist Saksa riigi mõju alla. Kui reaalselt tuleb pidada seda kartust? Esmeses järjekorras tuleb arwesse wõtta seda asjaolu, et sõjas mõidetud riikidel, nagu Saksamaa ja Austria, teatud külgetõmbamise jõud on nende maade juhtes, mis küll mitte mõidetud riikide liiki ei kuulu, aga niiski mitte palju tergemas majanduslikes seisukorras ei ole kui mõidetud riigid. Et mõista seda liitriikide kodanluse kartust, on waja proletaarlike rewolutsiooni tulek arwelt ära jätta, sest et kodanlus jellesse „ei usu“. Liitriikide kodanlus teab, et Inglis-Prantsuse-Itaalia liit ja Saksamaa tänapäewane ränk seisuford mitte igawene ei ole. See kodanlus teab, et tema käsuallused maad itta ja itta jälle katseid tegema saawad majanduslike ja selle peal põhjenuwa poliitilise rippuuse itet kaelsit heita. Ja — mida rohkem on niisuguseid tõrtuwaid ütsuseid, seda raskem ja keerulisem on neid oma läpa all hoida maailmas, kus kuit konkurentsi peal põhjeneb. Kes odawama kaubaga meelitab, selle sabakandjaks hakkab wäljles taustas tehtud iseiseisvust kohe. Suurtega ei lähe see nii järsku. Sest

nende majanduslike sidemete teerajad on sügawalt sisse tallatud ja iga nende samm kaalub sajasid miljoniisi kaubapuudasi.

Toome selle mõtte pilbistuseks ofake Eesti wäliskaubandusest, mis põllutööbriistu sisse weab. Maaliidu „Kaja“ teatas hiljuti oma põllumeestele, et põllumeeste kessfektis on käge heitnud Ameerika põllutöömashinate peale. Sest kõigewägemam dollar on liig kallis ja Eesti hallparun „ei jaksaks“ Ameerikast põllutöömashinaid osta. Saksa mark aga on Tallinna börsel mitu ja mitu korda odawam ja „Kaja“ teatas, et on kawatfusel sealt põllutöömashinaid osta. Kujutage endale ette (ja iseäranis suurt ettekujutuse pingutust ei ole selleks wajagi), et niisõisi ja seljamal põhjusel üks wäliskaubanduseharu teife järele Ameerikale ja Inglismaale selja pöörab ja Saksa orientatsioonid wõtab. Mis jääb „meie“ kallidel liitlastel“ siis muud lausuda, kui et Eesti ei ole iseiseisvuseks veel mitte küps! Sest see on ju üleüldiselt teada, et kodanlikes maailmas sõpruse proowituleks on küsimus: kas ja minult ostad ja kas ja minule seda maksad, mis ma tahan?

Selle lisaks tuleb arwesse wõtta, et liitriikide kodanlusele muudugi teadmata ei ole, mis soojad tundmused Eesti hallparunil Saksa parunite vastu on ja et Eesti hallparunid täis kuuma tänutundmusest on Saksa okkupatsiooniwõimude vastu, kes ta püha eraomanduse päästsid. Inglise kodanluse mõõduandwatel ringkondades ei wõi teadmata olla, et Eesti hallparunid tõbrahwast maal hirmutawad mitte Inglise karistusalkade, waid Saksa landeswehri tulekuga. Seal kus pinda on kontrewolutsioonile ja walgele terrorile, seal on ka pinda Saksa orientatsioonile, kui Saksamaalt — odawamalt põllutööbriistu saab. Ja niisõrd kui Genfis suuri herrasi leidus, kes Eesti olusi mitte Mikkel Martina raamatu järele tunnewad, waid oma halliitatest, — samawõrra oli see Kuustaku hertsogiriigi aegade järele lõhnaw tarlus, kui Eesti „riigimehed“ arwasid, et hallparunite riigikogu kõige paremaks soowituseks on Eesti wastuwõimisele rahwaste liitu.

Meie ei näe selles pimedat juhtumist, et Eesti iseiseisvuse tunnistamine liitriikide poolt wiibib ja et samal ajal ka liitriikide lõpulitub lahjutatu nõudmised Saksamaa vastu alles lookuarwamise järgus on. Kui see enneküulmata summa, mis Saksamaalt wälja kolkida tahetakse, Saksamaa arwele kirjutatud on, siis selgub, kui kauaks Saksamaa lahjutaks on tehtud ja see selgitab siis liitriikidele natuke ka Eesti küsimust.

Neil päewil käis Eesti ajakirjandusest komuteade läbi, et liitriigid olla Eesti iseiseisvust tunnistanud. Poolametlikult teatati siis, et hra Pustal ses asjas miski „aktisioon“ (mitmes juba?) ees olewat eelseiswama liitriikide nõukogu kokkutuleku puhul. See herra tahtwat Prantsuse

mees, kes esimeseks wälja leidis, et arupärimist ainult 25 allkirjaga peab toimetama. Ka Uluots, see põllumeeste esimaadleja ei ole selles mitte süüdi. Ka tema tegi, mis tema wõimuses oli, et arupärimistele ja ettepanekutele, mida pahem tiiru üles wõttis, rutulist lõppu teha, waid jüüdi on Tõnisson, kes omal ajal isegi niikaugele läks, et puhtast südamest wälja ütles: et „ainult sõjaseaduse abil on meil wõimalik riiki walitseda“. — Ja nüüd soowitab seesama Tõnisson, et ainult kolme allkirjaga wõivat Rgt. liitmed arupärimist sisseanda...

Eks ole see kalduwus Hertfogi poolt, kes arwatawasti selle tõttu siigawamalt järele on halkanud mõtlema, et ka tema erafond loetu on kui wanud; ja ei ole kahklust, et siis ka Jaan Tõnissonist mingisugune „iseseisem“ wõib tulla, kui tema erafond kolme peale langeb.

Et sõjaseadus kestma jääb on enam kui kindel, nii kaua kuni kodanlusele veel tarwidus on teatud klassi alla suruda. Täna wõib küll selle sõjariista kandja Laidoner ja homme Soots ehk mõni teine tema sarnane olla, kuid nende shandarmide peremeesteks jääwad ilka needsamad pangaherrad mis ennegi.

Sellepärast ei ole töölistel veel mingisugust põhjust lootä, et need uued lained, mis kurnajate kogus 18. jaan. nähtawale tulid, veel mingisugust uuendust toowad. Veel rohkem oleks ebaloomulik, kui sotfige arupärimise peale mingisugust uuenduse lootust rajada. Wõib juba ette arwata, et ka see arupärimine niisama maha maetakse, kui omal ajal nende arupärimine Isborsti asjus Asutawas kogus maha maeti.

B. Piipar.

Uulitsale!!

Töö- ja hooletandeminister Lui Oles on otsustanud Tallinna töölistemaja rekwisitsiooni lõpetatult tunnistada. Tegelikult tähendab see otsus kõigide Tallinna töölisteühisuste, tööliste kooperatiivi, „Rõhute Hääle“ ja Maatööliste Keskkliidu wiskamist uulitsale. Kuna samal ajal ka „Walwaja“ käest tema ruumid ära minemas on, siis tuleb uulitsale wiskamist mõista selle sõna kõige täpisealimas mõttes.

Juba mitu kuud on käimas protsess töölistemajas asuwate ühisuste vastu. Maja „peremees“ — Laenupank — nõuab oma adwokaadi Jaan Teemanti läbi ühisuste wäljatõstmist töölistemajast ja maja üleandmist tema „seaduslikule peremehele“ — Laenu pangale. Takistuseks lohtule seda nõudmist täita oli rekwisitsioonimäärus, mis töbministeeriumi poolt siis antud — kui walitsusel veel jõudu ei olnud, et iga kapitalistide jalkkonna tulustid eriti laitsata, sest et tal siis riiki, s. o. — terme kapitalistideklassi wõimu lahinguwäljal laitsata tuli. Nüüd hat-

tab see riikline ülesehitaw töö juba nii kaugele jõudma, et kurnajal tatus peatohal on ja sellepärast peawad töölisteühisused lageda taewa alla minna. See häda ei ole mitte ainult Tallinna töölisteühisuste kaela langemas, waid ka Tartus asuwad töölisteühisused rekwireeritud majas.

Ühinemise wabadus on tühi sõnatõks, kui ametiühisustesse ühinejatel seda lageda taewa all teha tuleb. Kui töö- ja hooletandeministril selle eest hoolt kanda tuli, et panga aktsionärid „oma“ maja kätte saaksid, siis oli sellel ministril kaaluda, mis riiklikelt tähtsam on. Kas see, et töölistel oleks wastawalt põhiseadusele mitte ainult wormilik, waid ka tegelik ühinemise wabadus. Wõi see, et kapitalistidel oleks mitte ainult wormilik, waid ka tegelik eraomanduse puutumatus wastawalt sellelesamale põhiseadusele. Riiklikel kaalul oli eraomanduse pühaduse waekausis tööliste ühinemise wabaduse waekausist raskem. Kapitalistide huwi kaalus jälle lord üle! Tööliste wabadused sattusid jälle lord herraste jalge alla!

Tööliste ühinemise wabadus ja eraomanduse pühadus ei ole ühtaegu mäelamad. Kuldmassikas ajab ennast laiaks ja piirab juba sellega tööliste ühinemise wabadust. Puhaspoliitilist surwet — nagu sellest näeme — ei ole igatord wajagi, et tööliste wabaduste riismeidki häwitada.

Muidugi saab Kesknõutkogu kõik wõimalused ära kasutama, mis lohtuprotsess annab, et taewa alla kolimise filmapilku edasi liikata. Wäljatõstmine tuleb aga natuke warem wõi natuke hiljem ilkagi.

Kuid — meie ei anna ilma mõitluseta järelel Töölisteühisused ei lähe töölistemajast wälja!

Töölistel! Kaitske oma maja! Sellega taitsete teie oma ühisusi. T. T.

Amsterdam ja Moskwa.

Töölisteklassi remoltsiooniline mõitlus kodanluse vastu tungib igaeppole, kus tööliste hulgad koondatud on. Ta poeb awalikult ja salamahtii iga tööliste organisatsiooniga pilu, iga praow wähele.

Oli aeg, kus ägedalt waieldi selle üle, kas ametiühisused wõitwad poliitiliste küsimustega tegemist teha ja neid otsustada, wõi peawad nad ainult puhasmajandusilised tööliste organisatsioonid olema. Nüüd on see küsimus klassi mõitluse terawemiselega juba otsustatud — ametiühisused on juba saanud ka poliitilisteks organisatsioonideks. Kuigi igat tõugu paendilased ja telmid sotfialistid usutawad, et am.-ühisustel ei ole sünnis tegutseda poliitilisel alal, siis teewad nad seda üksi sellepärast, et wõidelda otsekohe töölisteklassi vastu. Päriselt ajawad need paendilased (sotsid) ka poliitilist ametiühi-

ustes, kuid kodanlist poliitikat, püüdes am.-ühisusi teha kodanliste valitsuste sõnatuulelitkudeks käsituteks, valitsuse poliitika toetajateks.

1919. a. veebruaris organiseerisid sotsialistid Bernis konverentsi, kus otsustati rahvusvahelist ametiühisuste kongressi kokku kutsuda. See kongress peeti ära 1919. a. juulis Amsterdamis, kus alus pandi nn. rahvusvahelisele ametiühisuste föderatsioonile. Sellel kongressil otsustati osa võtta Washingtoni konverentsist mida rahvasteliit kokku kutsus (1919. a. oktoobris).

Washingtoni konverentsil asutati „rahvusvaheline tööbüroo“, kuhu valiti suuremad kapitali esitajad, riigimehed, parunid, krahvid, sir'id professorid, doktorid ja — mõned jotsid. See „tööbüroo“ asub rahvasteliidu juures olles üheks sellele asutuse rõhumistöö osakonnaks. „Tööbüroo“ direktoriks on „sotsialist“ Albert Thomas, kes rahvasteliidult aastas 220.000 franki (meie kurfi järele üle viie miljoni Eesti marka) palka saab. Ei ole ime et see tööbüroo täiesti 8-tunnilise tööpäeva vastu on.

Am.-ühisuste Amsterdami Internatsionaali liid kapitalistid oma jotside kaudu. Kui võrd tähtis see asutus rõhujatele on, tunnistab üks prantsuse tagurline ajakiri ise. Nähtides kasust, mis tööstistele sellel tööbüroost saavat, ütleb see ajakiri (1920. a. 25. sept.):

„Peremeestele kindlustab rahvusvaheline tööorganisaatsioon veel suuremaid kasusi, sest et enamasti jaks tööstuse maades oleksid töölised ise jeda kätte saanud, mis neile büroo annab. Kuid väljaspool rahvusvahelist tugewat organisaatiooni ei ole peremeestel ühtegi võimalust kõrwale peafeda nende järelandmistele purustawale tagajärgedest, mis töölised wõiwad neilt wälja kiskuda. Kui see organisaatsioon hõmme ära kaoks, kaotaksid peremehed lõpmata rohkem, kui töölised.“

Asi on töölistele päewasolge ilma seletusteta. Amsterdamis am.-üh. Internatsionaal on kollane, rahvasteliidu poolt jotside abil organiseeritud, et töölise revolutsioonilise liikumise wastu wõidelda. Selle äraandjate bande rahvuswahelised tegelased on: Jouhaux (loe: Shoo), Legien (selle kodanluse-teenimise poliitikat kõik jotsid hilj. ti tema surma puhul laialt kiitsid), Cppleton, Mettenson, Toberg, Shaw, Compers, Henderson, Mac-Donald j. t.

Proletaarilise revolutsioonilise klassiwõitluse alalise kaswamise tagajärjel on II Internatsionaal juba täiesti purustatud. Eesjama saatus ootab ka kollast am.-üh. „Internatsionaali.“ Ei riismeid peasta, otsustas II Internatsionaal oma wiimasel kongressil Londoni kolida. Sinna tahetasse ka am.-üh. Internatsionaali üle wita.

Mannermaal on sotsialistid kaotamas. Töölise klassiwõitlus pehjab järjekindlast kõik paendlast jultimatelt lohtadelt minema. Suur-

Briti faartel (Inglismaal) on aga trade-unionid (paendlijed am.-ühisused) ajaloolisteks kottulep-poliitika ajajateks olnud. Inglismaa tööerakond, selle liikmeteks on niikasti pahem- kui ka parempoolsed „sotsialistilised“ parteid, on praegu veel mõjwaks erakonnaks. Nende mädamülgastes lo. dab II Internatsionaal ja Amsterdamis am.-üh. Internatsionaal omale veel toetust leida. Sellest see kolimine Euroopa kapitalistide ja börsifuningate pealima.

1920. a. juulis * (III Kommunistilise Internatsionaali II kongressi aegu) asutati Moskwas rahvuswaheline punaste ametiühisuste ajutine nõukogu. Asutajateks olid umbes kümne miljoni am.-üh. liikmete esitajad — Inglismaa, Prantsusmaa, Itaalia, Bulgaaria, Serbia, Wenemaa am.-üh. esitajad.

Uutises põhifirjaz tunnistab punaste am.-üh. Internatsionaal oma eesmärgiks propagan-da ja agitatsiooni revolutsioonilise klassiwõitluse ideede, ühiskondlise revolutsiooni, proletariaadi diktaatuuri jne. eest, et kapitalistlik süsteemi ja kodanluse riiki kaotada. Ühtlasi seab punane am.-üh. Internatsionaal oma eesmärgiks kõige ägedama, järelejätmata, halastamata wõitluse rahwaste liidu juures asuwa rahvuswahelise tööbüroo ja Amsterdamis Internatsionaali wastu, kes rahvuswaheliseks am.-üh. liikumise mädapaiseks on, sest et ta waleõpetust laiani kannab, umbes kui jaoks kodanlusega kottuleppides kapitalismi juurest rahulijel teel sotsialismi juure üle minna.

Punaste am.-üh. rahvuswaheline Nõutogu töötab Kommunistilise Internatsionaali Täidefaatwas Komitees. Nõutogus on: Tomski, Dofowski (Wenemaal), Rosmer (Prantsusmaal), Schablin (Bulgaariast), Wilkifsh (Serbiast).

Punaste am.-üh. Internatsionaali töö edeneb jõudjasti. Nõutogu tegewus on maade järele wiite osakonda jaotatud, mis juures igal osakonnal teatud maadega läbitäimimine ja nende organiseerimine ülesandeks on. Osakondade tööd juhatab ja kontroleerib Täidefaatwer Büroo.

Rahvuswaheline Ametiühisuste Nõutogu on ajutine asutus. Veel et ole olnud punaste am.-üh. rahvuswahelist kongressi. Punaste am.-üh. Internatsionaal ei ole wormilisel („seaduslikelt“) veel loodud. Pahempoolsete am.-üh. esimese rahvuswahelise kongressi kottukutsumiseks teeb Nõutogu praegu tööd. Sellest on Nõutogul kaks osakonda — 1) kirjastuse ja propagan-da ning 2) sidemete osakond. Sidemete osakonna kaudu läiwad praegu Wenemaa ühtikud am.-üh. Kesknõutogud teiste maade wastawate Kesknõutogudega läbi, jaadawad nendesse oma saadituid, nende konverentsidele ja kongressidele oma esitajaid, et Euroopa proletariaati tutvustada Wenemaa am.-üh. tegewusega.

Benemaa am.-üh. on viimaste kokkuvõtete järele organiseeritud 7 miljoni proletariaadi. See am.-üh. organiseeritud hiiglasuur proletariaadi meri on olnud see jõud, kes lõi kodanluse pealetungimised, sepihused, kavatsused töölise ja talupoegade vastu on nurja ajanud ja kes kommunisti ülesehitamist müüdi algab.

Benemaa eeskujul peab proletaarline partei ka teistes maades am.-üh. tegevuse, organiseerimise, hulkade klassilise kasvatuse just am.-üh. kaudu oma kätte võtma. Kodanlikes riigis ei pease am.-üh. mõõda ei üheski poliitilises küsimuses. Töörühma rühumise poliitikas ei tohi ega saagi am.-üh. erapooletuks jääda.

Ka peale proletaarlist revolutsiooni peavad am.-üh. alles jääma. Nende kaudu saab proletariaadi partei oma diktatuuri kõige laiemate hulkade kaudu kindlustada, nende abil endiste rühujate vastuhakkamist kohe maha suruda, töörühma majapidamist maksma panna, majanduslist seisutorda parandada.

Miisuguseks töölisklassi tegevuseks — uue korra loomiseks organiseeribki Rahvusvaheline Ametiühjaste Nõukogu punaste am.-üh. Internatsionaali

* * *

„Kodanlus on tugev mitte ainult oma klassilise ijeteadmuse, organisatsiooni ja paisuva arusaamise poolest, — veel enam on ta tugev laiade hulkade mahajäänud arusaamise, klassilise arusaamatuse ja peasjalikult selle tagajärjel, et ta mõitluses töölise vastu ennast töölise organisatsioonide peale toetab.“

Nii ütles Rahvusvaheline Am.-üh. Nõukogu oma esimeses üleskuses 1. aug. 1920. See oli otsekohene ja terav piiritõmbamine proletariaadi ja sotsialistide wahel.

Amsterdami sotsialistid tunnistasid Nõukogu küll olemataks ja tema manifesti kohtuajad walelikubeks kuid revolutsioonilise klassivõitluse kasvamist am.-ühjustes nad maha salata ei saanud. Kommunistilise Internatsionaali poolehoidu kasvamist olemataks teha nad ei saanud. Faktid jäid iltagi kangekaelseteks asjadeks. Kolmas Internatsionaalil tuli sellega tahes ehk tahmata rehkendada. Ja kollane Internatsionaal peab müüdi töörühma eest börsefumingate pealinnas warjule pugema!

Amsterdami petised räägivad, et nad on igajuguse diktatuuri vastu, tulgu see kustpoolt tahes. Tõsi, et need herrad on järjetundlalt wõidelnud, proletariaadi diktatuuri vastu. Ei ole aga keegi kuulnud ega kuskil näinud et nad niisama oleksid wõidelnud ka kodanluse diktatuuri vastu. Rahwasteliidu kaitse all püüawad nad püha liitu luua töö ja kapitali wahel. Kollane Internatsionaal on wõidelnud „Moskwa“ vastu, toetades „Londonit“. Ta on wõidelnud

proletaarlise diktatuuri vastu, toetades kodanluse diktatuuri.

Rahvusvaheline am.-üh. föderatsioon (Amsterdam) usutab, et ta on „revolutsiooniline ja sotsialistiline mitte üksi sõnades vaid ka tegudes“. Ta nõuab walmistusbändude sotsialiseerimist. See oligi revolutsiooniline olemine „tegudes“. Kuidas ta „teeb“ seda sotsialiseerimist? Amsterdami Internatsionaal wastab: „walmistuse sotsialiseerimine võib sündida kodanlusega kokkuleppe tagajärjel.“ „Töörühma wägistamist tahawad nad kaotada wägistajate enestega ses juhtes kokku leppides! Nii walestawad need nadikaelad töörühmale. „Moskwa“ aga ütleb, et wägistamist, nulgimist, kurnamist, rühumist ei saa ilma kodanluse (s. o. wägistajate, nulgijate, kurnajate, rühujate) wägivaldse allahitmiseta kaotada.

Rahvusvaheline Ametiühjaste Nõukogu (punane Internatsionaal) pööras kollaste am.-üh. Londoni kongressi poole awaliku kirjaga, milles muu seas waldatse:

„Kodanikud! Teie nimetate oma kongressi ametiühjaste üleilmiliseks kongressiks. Pariiselt on see aga kollaste juhtide kongress, kes iga sammu peal töölise liikumise huwisi üleüldse ja ametiühjaste huwisi eraldi ära annawad“.

„Teadke, herrad — nende miljonite ja miljonite töölise rinnust, kes ametiühjustes on ja keda teie tahate eitada, tuleb warsti hüüe: maha kollased äraandjad, maha töölise rahvuswahelise wendluse waenlased! Elagu Kommunistiline Internatsionaal!“

Londoni „kongress“ olla otustanud kommunistidelt ära wõtta õiguse rääkida mitte üksi rahvuswaheliste organisatsioonide nimel, vaid ka Benemaa proletariaadi nimel! Sagamta Benemaa demokraatlike dülesehitajad on aga kõik üks-teise järele puruks löödud, ning ka rahwasteliidul ei ole enam ainukefski polku, kellega kommunistidelt mainitud õigust „ära wõtta“. Sellespärast ei ole veel teada, kuidas need kapitali shandarmid seda tahawad teha. Kõige tõenäolisem ja õigem aga on, et proletariaat ise need herrad ühes nende peremeestega peagi oma turjalt maha raputab.

Cesti ametiühjused on juba jagu saanud kollastest juhtidest. Mõnes kaugemas nurgas püüwad need juudased veel. Töörühma wõitluses on aga tulemas tund, kus kätte taawatse ülekohus ja wägivald ka kõigile neile, kes töörühma wägistamisele on kaasa aitanud.

Cesti ametiühjused Amsterdamiaga ega Londoniga kaasa ei lähe! U. R.

„Märg plekk“.

Cesti miljonäride „Päewalehele“ on kommunistilise töölise rüma ettepanekud sõjaseaduse kaotamise ja amnestia asjas pähe hakanud. See kollane leht (nr. 14.) „imeštab“, et kommunistid ette ei ole pannud „koju wabariiki“ wastutusele wõtta selle eest, et „me enamlastega oleme sõdinud“. Ta lausub, et Wenemaal jääks ainult „märg plekk“ järele sellest, kes ette paneks, et „tšhe-ka“ liitwideritaks.

Meie rühm ei ole Cesti kaitsepolitsei liitwiderimist ette pannud, waid amnestiat, s. o. selle kaitsepolitsei ohwrite wabastamist ja sõjaseaduse lõpetamist, s. o. kaitsepolitsei „seadusliku“ omawoli piiramist. Et aga „Päewalehe“ filmade ees „märg plekk“ füiski wirwendab, see tuleb tõekest asjast: 1) sellest, et Wenemaal paljudest niisugustest kodanikutest ainult „märg plekk“ järele jääb, kes oleksid wõinud aega „Päewalehe“ aktsionärid olla; 2) sellest, et Cestis „märjad plekid“ oma rohuga „Päewalehe“ filmad on wirwendama pannud, nii et need ei seleta, et Cestis hoopis pisemategi asjade pärast „märjad plekid“ on tekkinud kui seda oleks hirmus — poolik nõudmine, et Purri poisid töötatöölisteks muudetak. Wenemaal on aga lugu niisugune, et alles wiimasele nõukogude kongressile vähemlane Dan wõerana kutsuti (sest et teda keegi kongressile ei walinud) ja see Dan seal tugewasti haukus mitte lihtsalt „tšhe-ka“ peale, waid — „we-tšhe-ka“ peale. Seda nämmutab nüüd terve ilma kapitalistiline ajakirjandus ja kasutab seda omas wõitluses töölisklassi vastu ja eriti Wenemaa vastu. Aga ifegi „Päewaleht“ ei ole veel järjekorralise waleteatena awalbanud, et Dan'ist oleks ainult „märg plekk“ järele jäänud: Kas seesama „Päewaleht“ laseks näituseks W. Kingiseppa Cesti riigikogu koosolekule kõnet pidama kaitsepolitsei „margade plekide“ ja Cestis praegu walitsewa riigitorra vastu??

Mis puutub „koju wabariigi“ wastutusele wõtmisesse, siis nõuab R. T. rühm — töölise (ta kommunistide) w a b a s t a m i s t w a s t u t u s e s t, s. o. wangistusest, karistusest ja üleüldse jälgimisest. Ta seda just sellepärast, et „me“ enamlastega enam ei sõdi. Misuguse „wastutusele wõtmise“ vastu sonib „Päewaleht“? Olgu tal niipalju kodaniku julgust, et ta otsekõne ütleks, et ta Ißborski mõrtjutate ja mimesuguste piinakambrite „tegelaste“ wastutusele wõtmise vastu on. Seda saame meie nõudma, et nii mõnigi wabariigi „ehitaja“ laelakohutliste tegude eest süüpinka sattuks. Kuid rohkemat ei nõua me „Päewalehe“ „meielt“ mitte.

R o h u s aga tuleb siis, kui töörahwas nõudmiste ajajärgust wäljas on. E. T.

Meie tungime peale.

Lähemwad linna ja maakonna nõukogude walimised. Need on kurnajateklassi abiasutused, kuit töölisklassi kurnamise organid laiali lähewad ja igat proletaarlast selle niulgimise apparadi külge seowad, mida nimetatakse riikliseks korralduseks!

Töölised maal ja linnas lähewad nende asutuste walimistele, wõtawad sellepärast walimistest osa, et nendesse kurnajate abiasutustesse saata oma esitajaid, kes seal niisamafuguste „salakuulajatena“ wiibiwad, nagu töölise esitajad riigikogus. Meie külwame igalepoole oma ilmunisega hirmu kurnajate kestele, toome nende mustad teod päewawalgele.

Siin tahame tähelepanu juhtida selle organisatsioonilise ja agitatsioonilise töö peale, mida töölise esitajad peawad tegema, minnes omawalituse walimistele, siis — linnawolikogusse ja maanõukogudesse.

Kodanluse majapidamine on upakili. Maksumade koorem, mida kodanlus töörahwa peale paneb, et oma majanduslise elu tühja kotti püsti ajada, jätab puutumata need miljonid, mis kurnajad on kokku pannud sõjapidamise ajal ja spekuleerides rahwa warandusega. Töölise käest wõetakse sissetuleku maksu ta nälja kopitate pealt, kuna hallparun ja iga sahterdaja, kes sajab tuhanded kõrwale paneb, niisama palju sissetuleku maksu maksab kui näljane töölilinegi. Veel kaugemale tungib kurnaja.

„Demokraatlise“ riigi asutustesse on kodanlased omale hulga sooje lohti soetanud, kuhu tormi jookses tungitakse. Isegi maaliitlaste „hingewalwur“ Päewaleht hurjutab, et paljud kodanlised rühmad teewad linnawolinikkude ja maanõunikude kohad omale sissetuleku allitaks, mille pärast nüüd emme walimisi awalikult pureletakse: „Nad on endid küllalt juba passuks sõõnud, lastu nüüd teised ka jaole!“ Soowiwad piruka otja!

See on nende näljaste tõusute ainute soow maanõukogudesse, wõi linnawolikogudesse pääsesdes „ennaft ka täis süüa“. Need tõusitud muumawad endid töölise kulul. Üks sõõb enese raswajets, lähed eemale „oma kää peal“ töötama, tuleb teine ja nii lõpmata, kuni kestab kurnajate riit, kuni riisutud on kõik, mis riisuda wõib. Ja need raswa läinud jäärad loewad siis oma raha hunituid, rõõmustawad „terwe rahwa“ rikkuse üle kuna sajad tuhanded töölised waewlewad nälja pennisi teenides, et oma elu sees hoida. Töölise lastel puudub kool, nad külmetawad niisketes korterites paljajalu, neid kooli saata puudub wõimalus, sest ainult täisjõõnud tõusitud jõuawad oma lastele riibeid osta, et neid kooli saata.

Seda tõde demokraatlisest Cedenist peab kuulutama neile, kellel kõrwad on selle kuulmisets.

Valimiskihutustöös on tarvis kodanluse lõntsa päewavalgele tuua, et tööliste hullfatele näidata, mäherdune see loomate on, kes töölisteklassi turjal istub.

Tööliste eesmärgiks ei ole mitte kodanlusesse linnawolikogudesse ja maanõukogudesse koshatade püüvimiseks minna. Meie peame tungima maanõukogudesse ja linnawolikogudesse ja seal klassivõitluse tööd tehes lähenema tööliste nõukogudele.

Meie ülesanne on peale tungida kodanluse kantidele ja sinna sisse pääsedes purustada need jeestpoolt kuni välised müürid tööliste ühjel pealejurmimisel langevad.

Meie ülesanne on walimistel ja pärast walimisi maanõukogudes ja volikogudes „töötades“ tööliste organiseerimine. Meie läheme igalpool kodanluse feltkonna vastu, kapitalismi vastu.

Kodanliste, sotside ja teiste kõhklewate sotzialistlike parteide vastu juhime oma kihutustöö.

Meie võitleme sotzialismi eest,

Töörahwja diktatuuri eest,

Tööliste wabaduste eest!

B. S.

Tööliste elust.

Tööpuudusel lastakse streigimurdjaid sadama tehastest lahti.

Sadama tehaste streik omandab iga tunniga ifka juurema tähtsuse ja kindlama kuju, sest ta ei ole mitte üksi sadama tehaste tööliste streik waid kogu Tallinna töölisteklassi võitlus oma kurnajate vastu. Rõigil töölistel mölgub peaqjudes ainult üks mõte, kuidas seda streiki wõidurikka lõpuni arendada. Seda näitawad piltlikult korjandused; mida wabrikutes ja töökodades toime pannakse. Mitte üksi Tallinna töölistel ei wõta Poru streikijate tööliste toetamisest aktiivseltsi osa, waid ka maatöölistel. Töölisteklassi solitaarsus hakkab Gestis ifka rohkem tööliste widades ajel leidma, ta ei tee wahet Moora ega Ebrea mehe wahel. Ma ja teiste linnade töölistel saawad aru, et sadama tehaste tööliste nõudmised on needjamad mis kõikidel töölistel ja neid toetades, aitab ta iseennast. Ma toon paar üffitut juhtumist, sadade hulgast paberise mis näitab inimeste ühistunnet ja südamlitu poolehoidu streikijate töölistele.

Rahe-kolmeteistkümneme aastane loolipoisike jookseb tööliste majas ja küsib äritatult: kes wõtab siin streikijate sadama tehaste tööliste abirahastid vastu. Temale näitatakse — poisike wõtab taastust sajamargallise ja paneb uhte käelikutusega lauale. Küsitakse kuidas Teie nimi? Washtub: ega nimi ole tähtis, — kirjab juurde ifa on tapetud, sellepärast ei ole võimalik rahkem anda. Eht jälle naistöölistel kes töölistemajasse

wabatahtlikult annetusi toowad, kes 5 m., kes 50 m. ja rohkem, paljud nagu häbenewad et tal rohkem ei ole võimalik anda.

Seltfilised, waejus ei anna häbenebo, sest selle eest on meie kurnajad rikkad. Need üffitud jastid näitawad, et iga palgatööwori tunneb oma sugusele kaasa. Teadtu annetaja et see ühistunne, on tuhat korda wärtuslikum kui need 5 marka mis ta ära anda wõis. Senni on korjandustega kokku tulnud 195,000 m., sellest summaft on üffitord abi antud 450, kaks-korda 139 ja kolmkorda 28 töölistele.

Kassas on praegusel korral ligi 50,000 m. Iga päewaga tuleb uusi summafesi lisaks juurde, sest et kõik töölistel süstematilistelt korjandusi toimepanewad.

Streikijate tööliste keskel walitseb täielik üksmeel, igakõs on endale kütanud mitte enne tööle minna kui walitus streigipäewad tajub, kõik töölistel tööle tagasi wõtab ja tulewikus töölisti kõige ainetega lubatud tähtajal warustab.

Walitijeeritud tööliste puudus annab ennaft sadama tehastes juba tunda, sest streigimurdjaid töölisti lastakse töö puudusel lahti. Ja mitte üksi streigimurdjaid töölisti ei acta wärawa taha, waid ka kontoriametnikka, sest paari päewa eest anti 70 ametnikule lõpuarwede läte. Meie streit hakkab mõjuma.

Need lahtilastumised näitawad seda, et rooma ja kaapa oma kurnaja kintsu nõnda palju kui soowid, müü oma klassi wendasti, kuid kapitaal tarwitab sind senni kui ja temale kasulik oleb. Ei ole sind tarwis siis jaadetakse kui truukoera jalahoobiga minema, teades kui tarwis eks ta lähene uuesti alandlikult roomates.

See et meie streit mõiuma hakkab, kutsub meid weel wifamini endid kindlustama. Meie peame ennaft ohmerdawalt nälg ja wiletsust ära unustates ifka edasi wõitlema, sest see streit on ainuke abindu millega oma kurnajaid suudame järeleandmisele sundida. Seltfilised pidage meeles et ka meie wastafed ei maga, pange nende liigutusi tähele siis näete et nende istekoht õige tugewasti kibeled, mis neid närwilikuks teeb. Seda närwilikust leiate kodanliste ajalehtede weergudel, kus järjest teatakse et streikijate arw wäheneb. Mõh, las nad teewad siis sellega omale weidi kodi.

Seltfilised streikijad ja streigitõetajad! Käed tugewamine külge ja wõit on kindel, ainult wifa streigiga lähed meil korda oma kurnajaid järeleandmisele sundida.

Elagu sadama tehaste tööliste streit!

Streikija.

Sõnake Tartu tööliste elust.

Tartu töölistel lõppes 15. jaanuariga sija-maalne kollektiiv leping. Sellest puhust esines Tartu Am.üh. Reskõnõutogu endistele palladele lisa nõudmisega 75% suuruses, põhjendades

kuud tööd teinud, alles avalikuks tuleb. Lõpuks leitud lahtilaskmise põhjusel 75 prots. kõrgendus ja isiklikel põhjustel.

Kindlalt võib olla et kui seal ka see nüüd korda läheb siis kõigis teistes vabrikutes sedasama tehakse.

Sellele peab otustavalt vastu astuma!

Seltsimehed, see ei ole enam mitte ühe vabriku asi vaid üleüldine.

Kui on töö puudus siis tehagu 4 ehk 5 tunni päevas tööd nagu seda ühe vabriku töölised nõudsid aga ärge sallige lahtilaskmist, iseäranis mitte sallida sibilistlikku lahtilaskmist selle ette käände all; vaid astuge sellele otustavalt vastu kui üks mees.

Et Tartu töölisele suuremalt jaolt selge on kuidas valitsuse teguviis Tall. Sadama tehaste asjus Tartu vabrikantide ühiskusele eestujaks on, siis on Tartu töölised otustanud streikijaid Sadama tehaste tööliisi ametustega toetada.

Ka Tartu Am.-üh. kesknõukogu saab seda omalt poolt tegema.

Kõigile on selge et Tall. Sadama tehaste tööliseid võit terve Eesti tööliseid võit on.

Kõik saavad aru et töölised kes seal praegu streigi murdjatena tööd teevad, iseendatele ja kogu Eesti töölisele ahelaid valmistavad. Teadge teie kes teie streiki lõhute et see alatuse andeks andmata tegu on.

Pruugiks teil ainult streigi murdmine lõpetada ja võit oleks töölisel.

Teile aga streikijad Tallinna Sadamatehaste töölised, hüüavad Tartu seltsimehed:

Edasi, ja ilka edasi! kuni võidurikka lõpuni!
Tartu Tööline.

Sunduslikust kooli elust Tallinnas.

Nagu teada on siin sunduslik laste koolis käimine teokfil, mille mitte täitmise puhul vanemaid, kes oma lapsi kooli ei saada, kohtulikule vastutusele lubatakse võtta.

Kui oleks väga kena ja rõõmustav et vabariigi valitsus nii hästi hariduse eest hoolt kannab kuid peavalu ja piisaraid sünnitab meile ainult see, et vanemad kuidagi võimalust ei leia seda valitsuse määrust täita.

Paljude lastevanemate poolt tuleb kaebusi, et neil isegi võimalust ei ole oma lastele tähtselt leiba muretseda, veel vähem siis last kooli saata, talle raamatuid ja muud õpeabinõusid muretseda. Valitsus kes küll selle sundusliku määruse täitmist nõuab ei astu mingisuguseid sammusid ega aita võimalust leida, kuidas vanemad sellest raskusest ülepea pääsevad.

Mõnel pool kus laste vanemad asja seiskorra selgitamiseks kooli juhataja poole on pööranud, on neid viimaste poolt nõuandmise asemel tooreste ja ülbete sõnadega vastu võetud. Valitsus teeb sundusliku määrusi kuid ei anna võimalust neid täita. Meie nõuame, et valitsus waeftid vanemaid nende lapsi koolitada peab aitama. Meie nõuame ka et valitsus vanematele nii palju abiannaks, et nad oma lapsi kooli saata võiksid. Ühtlasi nõuame ka et valitsus kooli juhatajad, kes küllalt asjatohaselt ja tõltselt laste vanematega ümber ei mõista täia, nende ametitest ära tagandaks.

Laste ema.

Kuulutus.

Palume kõiki inshi, kes Aleksander Lemberg'i teadvad, Tall. Ametiüh. Kesknõukogu kantseleisse sellest teatada. A. Lemberg oli Oleviste punaväelaste riiete väljandjaks ja sõitis Sakslaste tulekul aurulaeva „Admiral Matarow'iga“ Tallinnast välja.

Kesknõukogu asjaajaja.

Öiendus.

„R. S.“ 12 12 on kirjutiõffis „Karl Diebkuedti ja Rosa Luffenburgi mälestuse järeltaja“ järgmine efitus tulnud: nimelt, on öeldud et Estonia kontsertsaalis flms. Weimann kõneles. El. Weimann oli küll kõnelejaks ülesseatud kuid ta ei saanud mitte tehnikistel põhjustel kõneleda, ja tema aset täitis flms. Unson. Palume lugemiseid seda diendust tähele panna. „R. S.“ Toim.

Teadaanne.

Tallinna Korteri-üürnikkude seltsi lasteaias heaks toimepandud rahalise Lotterii väljalootamine saab ära peetud 23. jaan. 1921 a. kell 10 homm. „Waltaja“ ruumides Wäike-Pärnu maanteel nr. 31. Eestseisus.

Tall. Ametiüh. Kesknõukoge.

Muusika loori korraldusel pannakse 30. jaan. 1921. s. a. kell 1 päewal, Tööliste majas S. Karja tän. nr. 18.

Suur muusika - kontsert

Laulu loori kaastegewusel toime. Eesfemineel wabatahtlike annetuste eest. Suhatas

Wastutaw toimetaja: Jüri Liwas.

Wäljaandja:

Tallinna Ametiühiskuste Kesknõukogu.

Tallinna Eesti Kirj.-Oh. trükkikoda, Pikk tän. 2.